

ברכות מח (וסוף מז):

הלכה: אמר רב הונא: תשעה וארון מצטרפין.
קושי: אמר ליה רב נחמן: וארון גברא הוא?
תירוץ: אלא אמר רב הונא: תשעה נראין כעשרה מצטרפין. אמרי לה: כי מכנפי; ואמרי לה: כי מבדרי.

הלכה: אמר רבי אמי: שנים ושבת מצטרפין.
קושי: אמר ליה רב נחמן: ושבת גברא הוא?
תירוץ: אלא אמר רבי אמי: שני תלמידי חכמים המחדין זה את זה בהלכה מצטרפין.

הלכה: אמר רבי יוחנן: קטן פורח מזמנין עליו.
ברייתא להוכיח: תניא נמי הכי: קטן שהביא שתי שערות מזמנין עליו, ושלא הביא שתי שערות - אין מזמנין עליו, ואין מדקדיקין בקטן.
קושי על הברייתא: הא גופא קשיא! אמרת: הביא שתי שערות - אין, לא הביא - לא, והדר תני: אין מדקדיקין בקטן.
תירוץ – ובכך הוכחה חדברי ר' יוחנן - לאתווי מאי? לא לאתווי קטן פורח. (רש"י שאין מדקדיקין למי שהביא 2 שערות אם לא הגיע עדיין לייג ויום אחד – יכול להצטרף)
ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא דאמר רב נחמן: קטן היודע למי מברכין - מזמנין עליו.

הלכה: אמר רבי יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: תשעה אכלו דגן ואחד אכל ירק - מצטרפין.
שאלה על ההלכה: אמר רבי זירא, בעאי מיניה מרב יהודה: שמנה מהו? שבעה מהו?
תשובה: אמר ליה: לא שנה.
הוספת ר' זירא על מה שלא שאל: ששה ודאי לא מיבעיא לי.
תגובת ר' ירמיה להוספה של ר' זירא: שפיר עבדת דלא איבעיא לך, התם טעמא מאי - משום דאיכא רובא, הכא נמי - איכא רובא.
הסבר דברי ר' זירא (בניגוד לר' ירמיה): איהו סבר: רובא דמינכר בעינן .

ינאי מלכא ומלכתא ... יהבו ליה (לשמעון בן שטח) כסא לברוכי.
שמעון בן שטח: אמר היכי אברידך - ברוך שאכל ינאי וחביריו משלו? שתייה לההוא כסא. יהבו ליה כסא אחרינא וברידך.
תגובת ר' אבא למה שעשה שמעון בן שטח: שמעון בן שטח דעבד - לגרמיה (לשיטתו) – נגד הדעות האחרות) הוא דעבד, דהכי אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: לעולם אינו מוציא את הרבים ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן.
קושי לדברי ר' אבא: מיתבי, רבי שמעון בן גמליאל אומר: עלה והסיב עמהם, אפילו לא טבל עמהם אלא בציר, ולא אכל עמהם אלא גרוגרת אחת - מצטרף!
תירוץ: אצטרופי מצטרף, אבל להוציא את הרבים ידי חובתן - עד שיאכל כזית דגן.
חיזוק לתירוץ: איתמר נמי, אמר רב חנא בר יהודה משמיה דרבא: אפילו לא טבל עמהם אלא בציר, ולא אכל עמהם אלא גרוגרת אחת - מצטרף, ולהוציא את הרבים ידי חובתם - אינו מוציא עד שיאכל כזית דגן.
קביעת ההלכה: אמר רב חנא בר יהודה משמיה דרבא הלכתא: אכל עלה ירק ושתה כוס של יין - מצטרף, להוציא - אינו מוציא עד שיאכל כזית דגן .

אמר רב נחמן: מי תקן ברכות ברכת המזון? ומתי?

הזן	משה	בשעה שירד להם מן
הארץ	יהושע	כיון שנכנסו לארץ
בונה ירושלים	דוד ושלמה	דוד תקן על ישראל עמך ועל ירושלים עירך, ושלמה תקן על הבית הגדול והקדוש
הטוב והמטיב	ביבנה	כנגד הרוגי ביתר הטוב - שלא הסריחו, והמטיב - שניתנו לקבורה

מתחיל בנחמה ומסיים בנחמה ואומר קדושת היום באמצע	רבי אליעזר אומר: רצה לאומרה בנחמה - אומרה, בברכת הארץ - אומרה, בברכה שתקנו חכמים ביבנה - אומרה	וחכמים אומרים: אינו אומרה אלא בנחמה בלבד
---	--	--

תנו רבנן: מניין לברכת המזון מן התורה?

הברכה	המקור לפי ת"ק	לפי רבי	ר' יצחק	ר' נתן
ברכת הזן	ואכלת ושבעת וברכת			
זו ברכת הזמון	את ה' אלהיך			
זו ברכת הארץ	על הארץ	מאכלו זה אתי נפקא		
זו בונה ירושלים	"הטובה" וכן הוא אומר הרי הטוב הזה והצבטן			
זו הטוב והמטיב	אשר נתן לך	ביבנה תקנוה		
ברכה לפניו	קל וחומר, כשהוא שבע מברך - כשהוא רעב לא כל שכן?	אשר נתן לך משנתן לך	וכרק את צחמק ואת מימיך, אל תקרי וברך אלא וברך, ואימתי קרוי לחם - קודם שיאכלנו	כבאכא העיר כן תמצאון אותו כטרם יעלה הכמתה צאכא כי צא יאכל העם עג כאו כי הוא יברך הצבח אחרי כן יאכלו הקראים

המשך הברייתא

ואין לי אלא ברכת המזון, ברכת התורה מניין?

אמר רבי ישמעאל: קל וחומר, על חיי שעה מברך - על חיי עולם הבא לא כל שכן?	רבי חייא בר נחמני תלמידו של רבי ישמעאל אומר משום רבי ישמעאל: על הארץ הטובה אשר נתן לך, ולהלן הוא אומר: ואתנה לך את צחת האבן והתורה והמצוה וא'.
--	--

רבי מאיר אומר: מניין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה?

תלמוד לומר: אשר נתן לך ה' אלהיך - דייך, בכך דין שדוך, בין מדה טובה ובין מדה פורענות	רבי יהודה בן בתירה אומר: אינו צריך, הרי הוא אומר: טובה, הטובה; טובה - זו תורה, וכן הוא אומר: כי יקח טוב תתי לך, הטובה - זו בנין ירושלים, וכן הוא אומר הרי הטוב הזה והצבטן.
---	--